Ner 15.

SOBOTA. 17 Października 1818 r.

Gazeta Codzienna Narodowa i Obca.

Wychodzi w Warszawie codziennie, wyjąwszy Niedziele i święta uroczyste. W Poniedziałek, Piątek i Sobotę o godzinie czwartéj wieczorem; we Wtorek, Środę i Czwartek o godzinie dziesiątéj zrana. Cena Prenumeraty wynosi w Warszawie rocznie Zł: 40. półrocznie Zł: 20. kwartalnie Zł: 10. Numera przedają się oddzielnie w cenie groszy 8. W Województwach Król: Polskiego rocznie kosztuje Zł: 50. półrocznie 25. kwartalnie Zł: 12 i gr: 15.

ROSSJA.

z Petersburga dnia 19 Września.

Według Ukazu J. C. M. wydanego w dniu 19 Sierpnia, uwolnieni zostają w roku niniejszym od służby, wszyscy ci żołnierze którzy lata prawami przepisane wysłużyli. Uwolnienie to rozciąga się do żołnierzy wszelkiego Korpusu, oddziałów policyjnych, i komend ogniowych, wyjąwszy użytych do usadowień czyli kolonij wojskowych.

Powtórny Ukaz J. C. M. z dnia 26 Sierpnia, zmniejsza czas przeznaczony do służby dla uwalniających się od niéj żołnierzy Gwardji o lat trzy.

Akademja Cesarska Rossyjska postanowiła na posiedzeniu odbytém dnia 7 b. m. wydanie Słowników Języka Słowiańskiego w rozmaitych jego djalektach. Dzieło to ważne i obiecujące wydoskonalenie języków pięknych i starożytnych, poruczone zostało mężom znanym z nauki i gorliwości o sławę ojczyzny.

z Orszy dnia 2 Września.

Usilne starania Kanclerza Państwa Hrabiego Rumanzowa, zbliżyły odszukanie pomnika nader ciekawego, w okolicy naszéj ukrytego, o którym zbyt niepewne podania przechowywały dzieje. Jest to nagrobek położony Bazylemu Światosławowiczowi, pradziadowi Monomachy, zmarłemu dnia 6 Maja roku 1171. Ten zabytek starożytności Rossyjskich dobrze zachowany, słusznie zasługuje na uwagę Antykwarjuszów.

Wełna przywieziona z Odessy do Anglji w większéj tam jest cenie niżeli Saska i Hiszpańska. Produkt ten nowy, utworzony pieczołowitością Rządu, dowodzi ile zasady liberalne, usuwające przeszkody tamujące handel i przemysł, w krótkim czasie zdziałać mogę.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

z Londynu dnia 25 Września.

Wyprawa nasza ku północy zapowiada skutek najpomyślniejszy. Składające ją statki przybyły pod 75 stopniem, gdzie już lodów nie masz. Kierunek igły magnesowéj zmienia się zupełnie w tém miejscu; tu bowiem nie wskazuje już na północ lecz ku południo i mimo urządzenia jéj (tak skutecznego na lądzie) w ten sposób, iż bliskość żelaza wcale na niéj poczuwać się niedaje; utraca nadaną sobie własność. Ważne postrzeżenia w tém względzie wynikną z téj podróży już z wielorakich przyczyn interessującéj.

Sądzą iż żądania katolików Irlandji, roztrząsane będą na przyszłém posiedzeniu Parlamentu. Wielu ich przeciwników usuniętych zostało na tegorocznych wyborach, wielu natomiast przyjaciół zasiądzie w nowéj Reprezentacji. Wszakże duch tolerancji szerzący się na stałym lądzie między narodami niemniéj od Anglików przywiązanemi do wiary ojczystéj, zrządzić powinien odmianę powszechną w przedawnionéj polityce, która w kraju Konstytucyjnym wyłącza pewną część obywateli od praw i swobód. Widziano w Królestwie Hanowerskim rozciągającą się pieczołowitość Rządu do każdéj osoby bez względu na jéj wyznanie. Czyliż Rejent Anglji, nie może pójść za przykładem Rejenta Hanoweru? Wyniesienie P. Grant na urząd Sekretarza Irlandji zapowiada w tym względzie skutki pomyślne, oświadczał się bowiem w mowach na Parlamencie i na wyborach, za użyciem liberalnych środków, i potrzebą zjednania sobie ludu téj wyspy. Z innej strony obywatele w Aberdeen postanowili oprzeć się usiłowaniom Ministrów, nastawających na ich prawa.

Lord Castlereagh zmienił jak mówią zasady swoje co do spraw Ameryki południowéj, i ogłaszać będzie na Kongressie naukę o zachowaniu się spokojném względem ludów dobijających się niepodległości. — Zdanie powszechne przeciwne wyprawom dalekim i kosztownym krucjatom, domagające się oraz oszczędności i pokoju, skierowało zapewne tego Ministra na kolej stosowniejszą do okoliczności.

Zapowiedziane w pismach perjodycznych odwołanie Wielkorządcy Indji Hastingó uroczyście zaprzeczoném zostało na wczorajszém posiedzeniu Rządu Kompanji Indyjskiéj.

Listy odebrane z Rio Janeiro, donoszą o niepomyślnym skutku wyprawy przedsięwziętéj przez Jenerała Artigas przeciw ściskającym go Portugalczykom i Hiszpanom. Spodziewają się jednak po znakomitych talentach tego wodza iż wycofać się potrafi z położenia niebespiecznego, i wkrótce zaczepnie działać będzie. Chwilne niepowodzenie w jedném miejscu, niezmięszało bynajmniéj niepodległych i wyrugowali wojsko Królewskie z San Fernando i z Elanos, utwierdzili się tym sposobem przy posiadaniu miasta Guyana i rozszerzyli związki wewnętrzne do Santa-Fé. — Jenerał Paez dowodzi wojskiem, Boliwar znajduje się na czele Rządu, siła zbrojna morska pod rozkazami Admirała Brion, przewyższa siłę nieprzyjaciela. Niemasz zgoła niebespieczeństwa; każdy wypadek zapowiada owszem przyszłe powodzenie. Handel Angielski baczny na odmiany rokujące pożytek, wielkie obiecuje zyski z wyrugowania Hiszpanów z kraju obszernego, gdzie rodzi się bawełna, kakao, tytuń, skóry zaś bydlęce w niezwyczajnie niskiéj znajdują się cenie.

z Londynu dnia 2 Października.

Stan zdrowia Królowy Jmści poprawił się w tych dniach tak dalece, iż widzieć się mogła z rodziną, któréj od niejakiego czasu już nieprzyjmowała. Co zaś dotycze Króla Jmści, ten niedoznaje w zdrowiu polepszenia ani téż odmiany szkodliwéj. Smutno jest widzieć sędziwego Monarchę pozbawiengo wzroku, przechodzącego się samotnie po obszérnych gmachach; rozmawia częstokroć z sobą samym i odpowiada na własne pytania; ulubioną jego rozrywką jest nucenie na kilku fortepjanach rozstawionych miejscami w długim szeregu pokojów, które zajmuje. Objad składa się zazwyczaj z potraw mięsnych urządzonych na zimno, które pożywa najczęściéj stojący. Nie zapuszcza brody; włosy jego zupełnie zbielały. Doktór Willis i inni lekarze odwiedzają go często, lecz otém niewie.

Rozruchy między rzemieslnikami w Manshester ustały, niemożna jednak zawierzyć iżby ostatecznie zaspokojone były, z przyczyny nieukontentowania wielu osób, które wzmacnia szkodliwy przykład rzemieślników w Preston i w innych miejscach, gdzie dla przywrócenia porządku siły zbrojnéj użyć musiano.

Zesłany do Londynu Naczelnik pokolenia Indjan w Ameryce północnéj zamieszkałego, końcem wyjednania dla tego ludu pomocy przeciw Rządowi zjednoczonych stanów o-

puścić musiał bezskutecznie Anglją. Wyjawia się z tąd że Ministrowie Angielscy unikają wszelkiéj przyczyny do nieporozumienia z Rządem Rzeczypospolitéj Amerykańskiéj.

Osady Angielskie założone w Nowéj Walji, czyli w piątéj części świata, wzmacniają się i wewnętrzny przemysł doskonalą. Założono tam warzonki solne z których znaczny zysk spodziewany być może.

Z odebranych z Madrytu doniesień, dowiadujemy się o zaszłéj zmianie w Ministerjum. Pierwszy Minister Pizarzo, Minister spraw Morskich Figarra i Minister skarbu Garay, pojmani nocną porą i wywiezieni jeden do Valencji, drugi do Saragossy, trzeci w Andaluzją. Margrabia Casa Yrujo, Radzca Stanu Himas i Jenerał Cisneros, zajęli tymczasowo ich miejsce. Ministrowie wygnani posiadali zaufanie Królowéj, następcy ich owszem w szczególnych zostają związkach z Ministrami Sprawiedliwości i Wojny mającymi wielkie względy u Króla. Jeżeli zawierzyć należy doniesieniom nieurzędowym, przyczyną niełaski iakiéy Minister Pizarro doświadczył, jest jawnie okazana przychylność dla Ameryki i pewnego północnego Państwa. Nagła zmiana osób składających radę Królewską, zrządzi niewątpliwie odmianę, w sprawach Gabinetu Hiszpańskiego. Margrabia Casa-Yrujo połącza z znajomością wewnętrznych stosunków swojey Ojczyzny rzadką dzielność ducha. Radzca Stanu Himas, dopomagał gorliwie bywszemu Ministrowi Skarbu w uskutecznieniu zamiarów. Jenerał Cisneros, piastował dawniéj Urzad Vice-Króla w Buenos-Ayres i słynie z znakomitych talentów co do służby morskiéj. Upadek jednych i wzniesienie się drugich pobudziło ciekawość, która zapewne wkrótce zaspokojona będzie, ponieważ nie masz jak mówią w Madrycie cudów dłużéj nad godzin dwanaście trwających. Czas późniejszy wykryje, czyli odmiana w składzie Ministerji poczuwać się dała na Kongressie Akwisgrańskim. —

J. C. M. wielki Xiąże Michał obejrzawszy przedmioty najciekawsze w Anglji opuści wkrótce to Państwo. —

Zgromadzenie się stanów Król: Hannowerskiego, zwołane być ma ku końcowi Miesiąca Października. Ważne przedmioty mające w celu następną zmianę w urządzeniu tego Państwa, przedstawione będą stanom w imieniu Rejenta, który chce, jak mówią, nadać Reprezentacji Narodowéj kształt Angielskiego Parlamentu i podzielić ją na dwie Izby; z tego wyniknie bezpośrednio zupełne przeistoczenie w trybie stanowienia podatków. Sądzą natomiast mieszkańcy Fryzji zachodniéj że starożytna ich konstytucja przed 300 laty zaprowadzona, a ułożona w duchu wyprzedzającym ówczesną oświatę, przywróconą im będzie. Zbliża się ona nieco do ustaw Szwedzkich, i pilno zachowuje przedawniony skład stanów w trzech oddzielnych Klassach, reprezentantów Szlachty, Miast i Chłopów. — Wszystkie te klassy podlegają iednak, jednemu prawu, i zniewolone są do pełnienia jednychże obowiązków. Sposób wotowania Klassami, niemógłby atoli być przywróconym ponieważ Stan szlachecki Fryzji z dwóch tylko składa się rodzin, gdy natomiast znajduje się dzisiaj 13,000 chłopów posiadających własność, a zatem głos doradczy. Dawno Sejmy odbywały się corocznie w Miesiącu Maju. Zdawano na nich publicznie, sprawę z użycia dochodów Krajowych. Rząd Pruski wielką odnosił korzyść z téj prowincji; tam pobór podatków był łatwy, obywatele niepoczuwali ich ciężaru, ustawy nie tamowały przemysłu i handlu. Nic zatem dziwnego że Fryzja różniła się pomyślnym bytem od innych Krajów Niemieckich, wów czas nawet gdy te wojny znękały. Ożywia się dzisiaj nadzieja iż wraz z starożytnemi ustawami, wróci się dawna pomyślność. Dokończenie kanału przytykającego o Emsę zapewni nadewszystko podniesienie się handlu i żeglugi. —

z Madrytu dnia 9 Września.

Rozszerzona wieść o oddaleniu Ministra Skarbu Garay, niezgadza się bynajmniéj z prawdą. Dostojny ten urzędnik zawiaduje ciągle wydziałem skarbowym, i wywdzięcza się Monarsze i Ojczyznie gorliwem i mężném postępowaniem.

Hrabia Abisbal zajmuje się w Kadyxie urządzeniem wyprawy do Ameryki. Udzielona mu władza prawie nieograniczona nad wojskiem, służy wiele do śpiesznego wystawienia siły zbrojnéj, mającéj się składać z 12,000 głów. Przeznaczenie tego wojska nie jest dotąd wiadome; twierdzą niektórzy iż wylą̨duje w Buenos Ayres; inni sądzą, że wysłane jest na poskromienie powstańców w Chili, ponieważ zachowanie kraju tego obszernego i zamożnego nad wszystko obchodzi Hiszpanją. Nie ogłoszono dotąd żadnéj urzędowéj wiadomości o bitwie pod Maïpo i o losie jaki spotkał Jenerała Osorio.

Przedawnione nieco doniesienia z Mexyku, dowodzą o ciągłem zaburzeniu w tem Królestwie. Mniéj pomyślne dla wojska naszego odbyły sie utarczki z Powstańcami. Zakonnik Torrès uchodzi z miejsca w miejsce, i napastuje ciągle oddziały nasze.

z Bazylei dnia 21 Września.

Zdawało się iż układy między Dworem Rzymskim i Rządami Kantonów po części Katolickich Szwajcarji, zerwane zostały, gdy wyjechali z Rzymu wyznaczeni do téj czynności pełnomocnicy. Dowiadujemy się dzisiaj, że Ojciec S. zalecił dalsze umawianie się Nuncjuszowi swojemu w Lucernie. Nieporuszoną zasadą, warunków podanych przez Kantony, ma być wolność wyboru Biskupa. Dwór Rzymski przychyliwszy się do tego żądania, nie zezwala jednak, aby Rządy Kantonów zamieszkałych po części przez katolików i protestantów, miały prawo mianowania na wakujące prebendy.

Rada wielka Kantonu Frejburskiego postanowiła przywrócenie Jezuitów, lecz porozumieć się niemoże względem sposobu w iaki postanowienie to uskutecznione zostanie.

z Neapolu dnia 12 Wrześn ia.

Obchodzono tu z przywykłą okazałością uroczystość nazwaną Piedigrotta. — Niepogoda przeszkodziła odbyciu niektórych obrzędów i popisów wojska w obecności Króla. — Usunięcie się oddziałów leżących na straży przy trakcie do Rzymu, które na popisy ściągnięto zachęciło rozbojników do wystąpienia z kryjowek i napastowania podróżnych. Wielka czynność panuje w wydziale spraw wewnętrznych odkąd stér iego poruczony został Ministrowi Naselli. Uporządkowanie dróg stało się szczególniéj przedmiotem pieczołowitości tego urzędnika kończą już piękny trakt murowany wiodący, z stolicy na pole Marsowe.

Najstarszy między Kardynałami, Kardynał Caraffa zszedł z tego świata w 96 roku życia swego.

TEATR NARODOWY.

Jutro dana będzie oryginalna Opera pod tytułem: Jadwiga Królowa Polska. Słowa J. U. Niemcewicza. Muzyka Karola Kurpińskiego.

DOSTRZEŻENIA METEOROLOGICZNE, czynione w Warszawie przez Ant: MAGIER.

Dnia	Termometr		Barometr			Wiatr	Stan Nieba	Wysokość wody na Wisle	
	ciepła	zimna	cale	linje	10 częś: li:			łokcie	cale
16 Października rano.	1		28	2	1	Wschodni	Pogoda	--	19

Wydawcy odpowiedzialni.

Hrabia Kiciński J. Morawski